

ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 2-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN

3093-9089

Вухоро - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№ 2-Son 2026-yil

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan

BOSH MUHARRIR:

Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li

Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A‘ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor
Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va
texnologiya ta‘limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta‘lim
instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor
(Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasini mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
(O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy
ta‘limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O‘quv-uslubiy faoliyatni
takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo‘yicha direktor
o‘rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma‘naviy-ma‘rifiy ishlar bo‘yicha
birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa
doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar
kafedrasini dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Mas‘ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti
Psixologiya kafedrasini o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o'g'li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the "Pedagogy" Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o'g'li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the "Psychology" Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the "Psychology" Department).

Dilafruz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, "Psychology" Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, "Information Systems and Digital Technologies" Department).

Muxtor Hasan o'g'li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, "Psychology" Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o'g'li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андрienко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исмадова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Narziyeva Husnora

Qarshi davlat universitetida Iqtisodiyot fakulteti Savdo ishi yo‘nalishi talabasi

NORASMIY SAVDONING SHAHAR IQTISODIDAGI O‘RNI

Annotatsiya: Ushbu maqola ko‘cha savdosining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati, rivojlanish omillari va qarama-qarshiliklariga bag‘ishlangan. Muallif O‘zbekistondagi norasmiy savdo tarmog‘ining shakllanishi, aholi daromadlariga ta‘siri hamda shahar infratuzilmasiga bosadigan pressini tahlil qiladi. Ko‘cha sotuvchilarining huquqiy maqomi, soliq tartiblari va mahalliy hokimiyatlar bilan munosabatlari amaliy misollar orqali ko‘rsatilgan. Tadqiqotda norasmiy iqtisodning urban muhitdagi o‘rni, COVID-19 pandemiyasining ta‘siri va gender jihatlari (ayollar ishtiroki) kabi yangi jihatlar yoritilgan.

Kalit so‘zlar: Norasmiy iqtisodiyot, shahar iqtisodiyoti, kichik biznes, ko‘cha savdosi, ishsizlik.

Аннотация: Данная статья посвящена социально-экономической значимости уличной торговли, факторам её развития и противоречиям. Автор анализирует формирование неформальной торговой сети в Узбекистане, её влияние на доходы населения и давление на городскую инфраструктуру. Правовой статус уличных торговцев, налоговые механизмы и их взаимодействие с местными властями иллюстрируются практическими примерами. Исследование также охватывает новые аспекты: роль неформальной экономики в урбанизированной среде, влияние пандемии COVID-19 и гендерные вопросы (участие женщин).

Ключевые слова: Неформальная экономика, городская экономика, малый бизнес, уличная торговля, безработица.

Abstract: This article explores the socio-economic significance of street vending, its driving factors, and inherent contradictions. The author examines the formation of Uzbekistan’s informal trade networks, their impact on household incomes, and the strain on urban infrastructure. The legal status of street vendors, tax regulations, and their relations with local authorities are illustrated through practical cases. The study also highlights emerging dimensions, such as the role of the informal economy in urban settings, the effects of the COVID-19 pandemic, and gender dynamics (women’s participation).

Keywords: Informal economy, urban economy, small business, street vending, unemployment.

Kirish: Norasmiy savdo shahar iqtisodida muhim o‘rni tutadi VA global miqyosda ham dolzarb masaladir. Norasmiy savdo hozirgi kunda ham ijtimoiy-iqtisodiy muvozanatni saqlashda kritik rol o‘ynaydi ammo uning barqaror rivoji uchun rasmiylashtirish VA tartibga solish zarur. Norasmiy sektor YaIMning 30-35% in tashkil qiladi (2024-yil holatiga ko‘ra). Shaharlarda 50% dan ortiq kichik savdo va xizmatlar norasmiy tarzda amalga oshiriladi. 2023-yilda 1,2 mln atrofida odam norasmiy savdo bilan shug‘ullangan. Norasmiy savdo hozircha aholining ijtimoiy barqarorligini saqlab qolish uchun, rasmiylashtirish, nazoratini kuchaytirish va alternativ ish o‘rinlarni yaratishga olib keladi. Iqtisodiy barqarorlikni tushunish norasmiy sektor O‘zbekistonda YaIMning 30%+ ini tashkil qiladi (O‘zStat, 2024). Ushbu sohani tahlil qilmasdan real iqtisodiy o‘rni baholay olmaymiz. Qashshoqlikni Kamaytirish Strategiyalari Shahar aholisining 25% norasmiy daromadga tayanadi. Soliq tizimini isloh qilish yiliga 3-5 trillion so‘m soliq yo‘qotilishi (2024). Norasmiy ishchilarni qonuniylashtirish orqali byudjetni to‘ldirish. Qonuniy himoya mexanizmlarini yaratish uchun ularning sharoitlarini o‘rganish kerak. Innovatsiyalar uchun imkoniyatlar norasmiy savdo tezkor bozor reaksiyasini beradi. Hindiston, Turkiya kabi mamlakatlarda norasmiy sektorni rasmiylashtirish bo‘yicha muvaffaqiyatli loyihalar mavjud. O‘zbekiston uchun foydasi ular xatolarini takrorlamaslik va samarali yo‘llarni qo‘llash.

Asosiy qism: Shahar iqtisodiyotida norasmiy savdo ko‘pincha “tartibsiz bozor” deb qaralsa-da, aslida bu murakkab iqtisodiy ekotizimning ajralmas qismidir. O‘zbekiston sharoitida ushbu sohaning mavjudligi va rivojlanishi tasodifiy hodisa emas, balki bir qator chuqur ijtimoiy-iqtisodiy omillar mahsulidir. Rasmiy mehnat bozorida ish o‘rinlari yetishmasligi, katta kapital talab etilmasligi va

maxsus ruxsatnomalar olish murakkabligi ko‘cha savdosini aholining keng qatlamlari uchun qulay va amalga oshirish mumkin bo‘lgan faoliyat turiga aylantirgan. Bundan tashqari, shahar aholisining kam ta‘minlangan qismi uchun arzon narxlardagi mahsulotlarga bo‘lgan doimiy ehtiyoj ham ushbu sektorning barqaror mavjudligini ta‘minlaydi.

Norasmiy savdoning shahar iqtisodiyotiga ta‘siri ikki tomonlama xarakterga ega. Bir tomondan, u ijtimoiy “xavfsizlik yostig‘i” vazifasini o‘tab, minglab oilalarga tirikchilik manbai yaratadi, mahsulotlarning oxirgi iste‘molchiga yaqinligini ta‘minlaydi va bozor raqobatini kuchaytiradi. Bu ayniqsa pandemiya kabi inqiroz davrlarida yaqqol namoyon bo‘ldi, qachonki rasmiy sektor qattiq cheklovlar ostida qolganda, norasmiy savdo tezda moslashib, aholini zarur tovarlar bilan ta‘minlashda davom etdi. Ikkinchi tomondan, tartibsiz joylashgan savdo nuqtalari piyodalar va transport harakatini qiyinlashtiradi, antisanitariya va chiqindi muammolarini keltirib chiqaradi, rasmiy tadbirkorlar uchun nohalol raqobat sharoitini yaratadi va byudjet tushumlarining kamayishiga sabab bo‘ladi. Shahar boshqaruv organlari uchun bu doimiy muammoli masala bo‘lib qolmoqda.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston sharoitida norasmiy ko‘cha savdosida ayollarning ulushi taxminan 60-70 foizni tashkil etadi. Bu ko‘rsatkich tasodifiy emas — ayollar ko‘pincha moslashuvchan ish grafigiga muhtoj bo‘lib, bir vaqtning o‘zida oila va bolalarga g‘amxo‘rlik qilish majburiyatini bajarishi kerak. Norasmiy savdo ularga o‘z vaqtini mustaqil boshqarish imkoniyatini beradi. Biroq, bu qatlam ijtimoiy himoyadan deyarli butunlay chetda qoladi — ular pensiya, tibbiy sug‘urta va boshqa ijtimoiy kafolatlardan mahrum. Bu uzoq muddatli istiqbolda jiddiy ijtimoiy muammolar yaratishi mumkin, chunki bugungi ko‘cha sotuvchilarining aksariyati keksalik yoshiga yetganda, ular davlat tomonidan ta‘minlanishga muhtoj bo‘lib qoladi.

COVID-19 pandemiyasi norasmiy savdo sektoriga jiddiy zarba berdi, lekin ayni paytda uning noyob moslashuvchanligini ham namoyish etdi. Lokdaunlar davrida ko‘plab ko‘cha sotuvchilari raqamli texnologiyalardan foydalanishga o‘tishdi — Telegram-kanallar orqali buyurtma qabul qilish, mahalla guruhlar orqali savdo qilish va yetkazib berish xizmatlarini tashkil etish norasmiy savdoning yangi “gibrid” shaklini yuzaga keltirdi. Bu o‘zgarish nafaqat inqiroz davrida, balki undan keyingi davrda ham saqlanib qoldi va hozirgi kunda ko‘plab norasmiy sotuvchilar an‘anaviy ko‘cha savdosi bilan onlayn faoliyatni uyg‘unlikda olib bormoqda. Bu hodisa zamonaviy shahar iqtisodiyotining yangi tendentsiyasi bo‘lib, norasmiy sektorning texnologik taraqqiyotga moslashish qobiliyatini tasdiqlaydi.

Norasmiy savdoning shahar iqtisodiyotidagi o‘rnini to‘liqroq tushunish uchun rasmiy va norasmiy savdo tizimlarining asosiy farqlarini taqqoslash muhimdir. Rasmiy savdo tarmog‘i davlat ro‘yxatidan o‘tgan, litsenziyalangan va to‘liq soliq yuklamasini (QQS, foyda solig‘i, ijtimoiy soliq) to‘laydigan tuzilmalardan iborat. Bu yerda ishlaydigan xodimlar pensiya va sug‘urta bilan ta‘minlangan, narxlar barqaror, lekin soliq va ijara xarajatlari hisobiga nisbatan yuqoriroq. Rasmiy do‘konlar va supermarketlar statsionar binolarda joylashgan, barcha zarur kommunikatsiyalar bilan ta‘minlangan, ammo bozor o‘zgarishlariga sekinroq moslashadi. Aksincha, norasmiy savdo ko‘p hollarda ro‘yxatdan o‘tmagan, minimal yoki umuman soliq to‘lamaydi va ijtimoiy himoyadan deyarli mahrum. Biroq, u juda moslashuvchan narx siyosatiga ega, mavsumiy va bozor vaziyatiga tezda moslashadi, minimal infratuzilma talab etadi va vaqtinchalik savdo nuqtalarida faoliyat yuritadi.

1-jadval. Shahar iqtisodiyotida rasmiy va norasmiy savdo tizimlarining qiyosiy tahlili

Ko‘rsatkichlar	Rasmiy savdo	Norasmiy savdo
Huquqiy maqomi	Davlat ro‘yxatidan o‘tgan, litsenziyaga ega	Ko‘p hollarda ro‘yxatdan o‘tmagan
Soliq yuklamasi	To‘liq (QQS, foyda solig‘i, ijtimoiy soliq)	Minimal yoki umuman yo‘q
Ijtimoiy himoya	Xodimlar pensiya va sug‘urta bilan ta‘minlangan	Ijtimoiy himoya deyarli mavjud emas
Narx shakllanishi	Barqaror, soliq va ijara hisobiga yuqoriroq	Moslashuvchan va nisbatan arzon
Infratuzilma	Statsionar bino, kommunikatsiya mavjud	Vaqtinchalik nuqtalar, infratuzilma yetishmaydi

Moslashuvchanlik	Bozor o‘zgarishlariga sekin moslashadi	Juda tez moslashadi (mavsumiy, vaziyatga qarab)
Xarajatlar tuzilmasi	Ijara, kommunal xizmatlar, xodimlar maoshi	Minimal operatsion xarajatlar
Mahsulot assortimenti	Keng, lekin standartlashtirilgan	Tor, lekin juda moslashuvchan

Norasmiy savdo rasmiy iqtisodiyot bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, ularni bir-biridan butunlay ajratib bo‘lmaydi. Ko‘cha sotuvchilari ko‘pincha mahsulotlarni rasmiy ulgurji omborlar va distributorlardan sotib oladi, bu esa rasmiy sektorning aylanmasini oshiradi va ularga barqaror bozor ta‘minlaydi. Shu bilan birga, norasmiy sotuvchilar aholining xarid qobiliyati past qatlami uchun tovarlar va xizmatlar bilan ta‘minlash vazifasini bajaradi, bu qatlam rasmiy do‘konlardagi yuqori narxlarga qodir emas. Shunday qilib, norasmiy savdo o‘ziga xos ko‘prik vazifasini o‘tib, rasmiy ishlab chiqaruvchilar va kam ta‘minlangan iste‘molchilar o‘rtasidagi bo‘shliqni to‘ldiradi. Bu ikki sektor o‘rtasidagi munosabatlar raqobat elementlarini o‘z ichiga olsa-da, asosan o‘zaro to‘ldiruvchi xarakterga ega.

O‘zbekiston sharoitida norasmiy savdo ko‘plab oilalar uchun nafaqat qo‘shimcha, balki asosiy daromad manbai hisoblanadi. Ushbu faoliyat bilan shug‘ullanuvchi oilalarning oylik daromadining 60-80 foizi bevosita ko‘cha savdosidan shakllanadi. Bir nafar ko‘cha sotuvchisi o‘rtacha 3-4 kishilik oilasini boqadi, bu esa davlat zimmasidagi ijtimoiy yordam yukini sezilarli darajada kamaytiradi. Qishloqdan shaharga kelgan aholi uchun norasmiy savdo ko‘pincha birinchi va eng oson topish mumkin bo‘lgan “ish o‘rni” vazifasini o‘taydi — bu yerda maxsus malaka, yuqori ta‘lim yoki rasmiy mehnat tajribasi talab etilmaydi. Norasmiy savdo shuningdek, tadbirkorlik ko‘nikmalarini shakllantirish uchun muhim platformadir, bu yerda odamlar moliyaviy hisobni yuritish, mijozlar bilan muloqot qilish, bozor konyukturasini tahlil qilish kabi amaliy ko‘nikmalarni o‘rganadilar. Ko‘pgina muvaffaqiyatli rasmiy tadbirkorlar o‘z faoliyatini aynan norasmiy savdodan boshlaganlar.

O‘tkazilgan tahlil shuni ko‘rsatadiki, norasmiy savdoni ma‘muriy usullar bilan butunlay yo‘q qilish mumkin emas va maqsadga muvofiq ham emas. Bunday urinishlar nafaqat samarasiz, balki ijtimoiy jihatdan xavfli ham bo‘lishi mumkin, chunki minglab oilalarni daromad manbasidan mahrum qiladi. Muammoga yondashuvni o‘zgartirish va norasmiy savdoni iqtisodiy jarayonlarga samarali integratsiya qilish strategiyasi ishlab chiqish zarur. Birinchidan, shahar markazlarida va aholi gavjum nuqtalarda piyodalar harakatiga xalaqit bermaydigan, zamonaviy dizayndagi mobil savdo do‘konlari uchun maxsus zonalar ajratish kerak — bu fud-traklar, yengil konstruksiyali peshtaxtalar yoki modulli savdo pavlyonlari bo‘lishi mumkin. Ikkinchidan, ko‘cha sotuvchilarini “o‘zini o‘zi band qilgan shaxslar” sifatida ro‘yxatga olish jarayonini mobil ilovalar orqali maksimal soddalashtirish va ularga mikrokreditlar olish imkoniyatini yaratish zarur. Uchinchidan, norasmiy savdodan rasmiy kichik tadbirkorlikka o‘tayotgan shaxslar uchun ma‘lum muddatga soliq imtiyozlari joriy etish ularning legallashtirish jarayonini rag‘batlantiradi. To‘rtinchidan, ko‘cha sotuvchilari, ayniqsa ayollar uchun ixtiyoriy ijtimoiy sug‘urta tizimini targ‘ib qilish va ularning ushbu tizimga qo‘shilishini moliyaviy jihatdan qo‘llab-quvvatlash kelajakda pensiya ta‘minotini kafolatlaydi. Beshinchidan, norasmiy sotuvchilarni onlayn platformalarga o‘tishiga ko‘maklashish orqali ularni qisman legallashtirish va zamonaviy raqamli iqtisodiyotga integratsiya qilish mumkin.

Xulosa qilib aytganda, norasmiy savdo shahar iqtisodiyotining ziddiyatli, ammo muhim qismidir. U bir tomondan ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlab, kam ta‘minlangan aholi qatlamlari uchun tirikchilik manbai bo‘lsa, ikkinchi tomondan shahar infratuzilmasiga bosim o‘tkazadi va boshqaruv muammolarini keltirib chiqaradi. Ammo bu sektorni e‘tiborsiz qoldirish yoki qattiq bostirishga urinish o‘rniga, uni tizimli ravishda tartibga solish, legallashtirish va zamonaviy shahar iqtisodiyotiga integratsiya qilish yo‘lini tanlash mantiqan to‘g‘ri va ijtimoiy jihatdan mas‘uliyatli yondashuvdir. Faqat shunday yondashuv gina shahar iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta‘minlashi mumkin.

Xulosa: Shahar iqtisodiyotida norasmiy savdoning o‘rni va ahamiyatini o‘rganish maqsadida olib borilgan tadqiqot bir qator muhim xulosalar va amaliy tavsiyalarni shakllantirish imkonini berdi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, norasmiy savdo O‘zbekiston shahar iqtisodiyotining ajralmas tarkibiy qismi bo‘lib, u oddiy “tartibsiz bozor” emas, balki murakkab ijtimoiy-iqtisodiy ekotizimdir. Ushbu sektorning mavjudligi va barqaror rivojlanishi bir qator ob‘ektiv omillar bilan belgilanadi:

rasmiy mehnat bozorida ish o‘rinlari yetishmasligi, tadbirkorlik faoliyatiga kirish uchun past to‘siqlar, kam ta‘minlangan aholi qatlamlari tomonidan arzon mahsulotlarga bo‘lgan doimiy talab va urbanizatsiya jarayonlarining tezlashishi.

Empirik ma‘lumotlar tahlili norasmiy savdoning shahar iqtisodiyotiga ikki tomonlama ta‘sirini tasdiqladi. Ijobiy jihatdan, bu sektor minglab oilalar uchun doimiy daromad manbai yaratib, ijtimoiy “xavfsizlik yostig‘i” vazifasini o‘taydi. Norasmiy savdo bilan shug‘ullanuvchi oilalarning oylik daromadining 60-80 foizi ushbu faoliyatdan shakllanadi va har bir ko‘cha sotuvchisi o‘rtacha 3-4 kishilik oilasini ta‘minlaydi. Bu davlat zimmasidagi ijtimoiy yordam yukini sezilarli darajada kamaytiradi va ijtimoiy keskinlikni yumshatishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, norasmiy savdo mahsulotlarning oxirgi iste‘molchiga yaqinligini ta‘minlaydi, bozor raqobatini kuchaytiradi va amaliy tadbirkorlik ko‘nikmalarini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi.

Biroq, salbiy jihatlari ham kam ahamiyatga ega emas. Tartibsiz joylashgan savdo nuqtalari shahar transport tizimi va piyodalar harakatiga jiddiy ta‘sir ko‘rsatadi, sanitariya-gigiyena talablarining buzilishi va chiqindi muammolarini keltirib chiqaradi, rasmiy tadbirkorlar uchun nohalol raqobat sharoitini yaratadi va byudjet tushumlarining kamayishiga olib keladi. Shahar infratuzilmasiga ortiqcha yuk tushishi va boshqaruv muammolarining paydo bo‘lishi ham e‘tiborga loyiq.

Rasmiy va norasmiy savdo tizimlarining qiyosiy tahlili ularning o‘zaro to‘ldiruvchi xarakterini ochib berdi. Norasmiy sotuvchilar ko‘pincha mahsulotlarni rasmiy ulgurji tarmog‘idan sotib oladi va kam ta‘minlangan iste‘molchilarga xizmat ko‘rsatadi, bu esa ikki sektor o‘rtasida o‘ziga xos iqtisodiy ko‘prik vazifasini bajaradi.

Tadqiqotning asosiy ilmiy ahamiyati shundaki, u norasmiy savdoni shahar iqtisodiyotining tizimli elementi sifatida ko‘rib chiqadi va uning murakkab, ko‘p qirrali tabiatini ochib beradi. Olingan natijalar shahar boshqaruvi organlari, iqtisodiy siyosat ishlab chiquvchilari va ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish bilan shug‘ullanuvchi mutaxassislar uchun amaliy ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, norasmiy savdoni ma‘muriy usullar bilan yo‘q qilish strategiyasi samarasiz va ijtimoiy jihatdan xavflidir. Buning o‘rniga, ushbu sektorni tartibga solish, legallashtirish va zamonaviy shahar iqtisodiyotiga integratsiya qilish yo‘li tanlangan bo‘lsa, bu barcha tomonlar uchun samarali natijalar berishi mumkin: aholi uchun — barqaror daromad va ijtimoiy himoya, davlat uchun — soliq tushumlari va boshqaruv qulayligi, shahar infratuzilmasi uchun — tartib va estetik. Faqat kompleks va muvozanatli yondashuv shahar iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta‘minlashi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Abdullaev, J.N., Karimov, S.T. (2022). Shahar iqtisodiyoti va norasmiy sektor: O‘zbekiston tajribasi. *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar jurnali*, 8(3), 145-159.
2. Charmes, J. (2019). The Unpaid Care Work and the Labour Market. An analysis of time use data based on the latest World Compilation of Time-use Surveys. *International Labour Organization*, Geneva, pp. 1-85.
3. Chen, M.A. (2012). The Informal Economy: Definitions, Theories and Policies. *WIEGO Working Paper*, No. 1, pp. 1-26.
4. Ergashev, I.X. (2023). COVID-19 pandemiyasining O‘zbekiston mehnat bozoriga ta‘siri: norasmiy bandlik aspekti. *Iqtisodiy tadqiqotlar jurnali*, 5(2), 78-92.
5. Hart, K. (1973). Informal Income Opportunities and Urban Employment in Ghana. *The Journal of Modern African Studies*, 11(1), 61-89.
6. International Labour Organization (ILO) (2018). Women and Men in the Informal Economy: A Statistical Picture. Third edition. Geneva: ILO, pp. 1-164.
7. Ismoilov, R.A., Xolmatova, M.N. (2021). Shahar infratuzilmasi va norasmiy savdo: muammolar va yechimlar. *O‘zbekiston iqtisodiy ahboroti*, 12(4), 112-125.
8. Juraev, B.U. (2020). Urbanizatsiya jarayoni va norasmiy bandlikning o‘sishi: O‘zbekiston shaharlari misolida. *Ijtimoiy tadqiqotlar*, 7(1), 34-48.

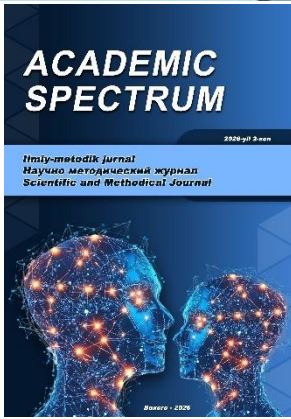
MUNDARIJA:

<i>Qurbonov G‘ulomjon G‘afurovich Ochilboyeva Maftuna Dilshod qizi</i>	<i>Matematik ta’limda differensial yondashuv tushunchasi va uning shakllanishining hozirgi holati</i>	6
<i>Xusanova Gulasal Shuhratjon qizi Husanboyeva Xurshidabonu Muhammadamin qizi</i>	<i>Axborot texnologiyalarining chet tilini o‘qitish metodikasidagi o‘rni va ahamiyati</i>	10
<i>Nasirdinova Gulshoda Donyorbek qizi Abdumalikova Marjona Doniyorjon qizi</i>	<i>Kollaborativ o‘qitish texnologiyasi “boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi” faniga tatbiq etish imkoniyati</i>	13
<i>Alimdjanova Dilbar Negmatovna</i>	<i>Jamoat salomatligini fanini o‘qitishda mualliflik pedagogik texnologiyalari</i>	18
<i>Raximova Nasiba Nuriddinovna</i>	<i>O‘smirlarda agressiya muammosini o‘rganishning nazariy-metodologik asoslari</i>	22
<i>Bozorova Nazokat Mamasoatovna</i>	<i>Tarixiy podkastlar va videobloglar o‘quvchilarning kognitiv faolligini rivojlantirish shakli sifatida</i>	26
<i>To‘rayeva Dilovar Naimovna</i>	<i>Kichik yoshdagi o‘quvchilarning badiiy asarni tahlil etishdagi psixologik xususiyatlari</i>	30
<i>Bobomurodova Mahzuna Ortiq qizi</i>	<i>Gidronimlarda geografik va tarixiy omillarning aks etishi</i>	33
<i>Giyasova Zuxra Raxmatullayevna</i>	<i>Gaz molekulalarining tezliklar bo‘yicha taqsimoti: desmos yordamida raqamli vizualizatsiya va didaktik imkoniyatlar</i>	36
<i>Bekimbetova Gulnaz Nabatovna</i>	<i>Methodology for using educational materials on natural resources in theoretical classes</i>	43
<i>Narmuradova Rayhon Uktamovna</i>	<i>Huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlarini psixologik tahlilga o‘rgatishning ahamiyati</i>	48
<i>Itolmasova Nafisa Furqatovna</i>	<i>Kasbiy qobiliyat tushunchasi va uning psixologik asoslari</i>	51
<i>Yunusova Sohiba Abdulmamidovna Raxmataliyeva Marjona Xurshidjon qizi</i>	<i>Jarayonlarni boshqarishda rejining va kaizen uslublari asosida samaradorlikni oshirish</i>	54
<i>Narmuradova Rayhon Uktamovna</i>	<i>Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi</i>	57
<i>Ismatova Kamola Azizjon qizi</i>	<i>Bola psixik taraqqiyotida oilaning ahamiyati</i>	60
<i>Ochilova Mexrubon Syratovna</i>	<i>Значение курсов повышения квалификации учителей цифровой грамотности и применению образовательных платформ на уроках географии</i>	64
<i>Sirojov Otajon Orifjonovich</i>	<i>Talabalarning o‘quv faoliyatini raqamli texnologiyalar asosida tashkil qilishning integrativ mexanizmlarini takomillashtirish</i>	69
<i>Islomov Nurtoy Nomoz o‘g‘li</i>	<i>Talabalarda atamalar bilan ishlash ko‘nikmalarini takomillashtirish</i>	76

Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	<i>Ingliz tili o‘qitishda o‘quvchilarning kognitiv kompetensiyani rivojlantirish metodlari tahlili</i>	80
Eshmuminova Oybarchin Botirovna	<i>Maktabdan tashqari ta‘lim strategiyalari: istiqbolli yo‘nalishlar, strategik rejalashtirish va amaliy tadqiqotlar</i>	84
Ibodulloyev Nurali Sheraliyevich	<i>Raqamli texnologiyalardan foydalanishning ta‘lim jarayonidagi o‘rni</i>	88
Odamova O‘g‘iljon Kenjayevna	<i>Ta‘lim muassasalarida psixologik xizmatning samaradorligini oshirishda ertak terapiyasining o‘rni</i>	91
Shikarov Tolib Tavakalovich	<i>Raqamli pedagogikada adaptiv ta‘lim texnologiyalari: talabalarning individual ehtiyojlarini qondirish va o‘quv samaradorligini oshirish</i>	95
Raximov Azizbek Normurodovich	<i>Jadid munavvarlar faoliyatida vatanparvarlik tarbiyasining pedagogik mohiyati</i>	99
Shomurodova Nozima Baxriddin qizi	<i>Maktabgacha yoshdagi bolalarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda xorijiy tajribalar tahlili</i>	104
Xolmirzayeva Shahnoza Majidovna	<i>Maktabgacha yoshdagi bolalarda mustaqillik va ijodiy tashabbusni rivojlantirishning pedagogik asoslari</i>	108
Tangirov Farxodjon Mamatyakubovich	<i>Loyihaga asoslangan faoliyatning o‘quvchilar meta-fan kompetensiyalari va texnologik madaniyatini rivojlantirishga ta‘siri</i>	112
Rasulov Rustambek Odilovich Xoshimov Mirjalol Murodjon o‘g‘li	<i>Xalqaro aloqa: mohiyati, rivojlanishi, va zamonaviy tendensiyalar</i>	119
Baratova Nozima Xidirova Gavhar Rustamovna	<i>Raqamli texnologiyalar asosida barqaror turizmni rivojlantirish istiqbollari</i>	123
Urazaliyeva Dilraboxon Nishonboyevna	<i>O‘smirlarda suisid xavfining bio-psixo-fiziologik mexanizmlari: masofaviy psixogen ta‘sir sharoitida tibbiy-psixologik yondashuv</i>	129
Kurbonov Munis Ro‘zmetova Muhabbat	<i>Ta‘lim jarayonida pedagogik yondashuv axborotlashtirishning ahamiyati</i>	137
Farmonova Dildora Sobirovna	<i>Nogiron bolalarning jamiyatga moslashuvdagi to‘siqlar</i>	140
Axmadova Gulbashakar Azizbekovna	<i>Erta bolalikda emotsional befarqlikning oqibatlari</i>	143
Tojiboyev Ziyodilla A‘zamjon o‘g‘li	<i>Raqamli iqtisodiyot sharoitida milliy iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari</i>	147
Umaraliyeva Hilola Fazliddin qizi	<i>Talabalarning kommunikativ kompetentligi guruhiiy o‘zaro ta‘sir samaradorligining prediktori sifatida</i>	149
Kozieva Ikbol Komilzhonovna	<i>Onomastics funktsions</i>	153
Ismatova Dilafruz To‘ymuratovna	<i>Zamonaviy jamiyatda oilaviy qadriyatlar transformatsiyasi: an‘anaviy modeldan individualistik modelga o‘tish jarayoni</i>	156
Ziyadilloeva Malikabonu Abdulloyevna	<i>Approaches to studying individual soldier performance and group interaction in the armed forces</i>	160

Ashrapov Nodirbek Namoz o'g'li	<i>O'smirlik davrida kognitiv jarayonlarning shakllanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-muhit omillari va ularning shaxs kamolotidagi ahamiyati</i>	164
Hamroyev Jasur Umedovich	<i>Oliy ta'lim muassasalarida sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalarning innovatsion tafakkuri va muammoli vaziyatlarni hal etish kompetensiyalarini rivojlantirish mexanizmlari</i>	169
Axmadov Nazirjon Rahmat o'g'li	<i>Social and psychological factors in the development of positive behavior in adolescents</i>	173
Rustamov Shavkat Shuxratovich	<i>Pedagogical and psychological approaches to developing students' innovative competence</i>	177
Назаров Акмал Мардонович	<i>Психологические факторы развития креативного мышления и инновационного подхода у студентов</i>	180
Ганджиев Феруз Фуркатович	<i>Проявления агрессии среди подростков в социальных сетях и их психологические последствия</i>	184
Дехконбоев Шохжахон Ойбекович	<i>Методы и подходы судебно-психологической экспертизы при оценке эмоционального состояния личности</i>	189
Zoirov Abduqodir Askarovich	<i>Talabalarda diqqat sifatлари rivojlanishining psixologik determinantlari</i>	193
Xolmo'minova Yasmina Ma'murjon qizi	<i>Maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlashda individual ta'lim dasturlarining samaradorligi</i>	197
Khusanova Gulasal Shuhratjon kizi, Fozilova Shakhzoda Aslam kizi	<i>Comparison of the effectiveness of online and offline learning</i>	200
Raximova Moxinora Xoshimjanovna Ibrohimova Feruzabonu Ilyosbek qizi	<i>Rivojlangan xorijiy mamlakatlar ta'limi taraqqiyotining ayrim masalalari</i>	203
Шарипова Умида Шавкат кизи	<i>Факторы и проблемы исследования гендера в социолингвистике</i>	206
Тагирова Муштарий Махсудовна	<i>Своеобразные черты литературных и публицистических трудов джадидов</i>	209
Narziyeva Husnora	<i>Norasmiy savdoning shahar iqtisodidagi o'rni</i>	212
Xomidova Mahliyo Akobir qizi	<i>Elektron hisoblash mashinalari uchun yaratilgan dasturlar, ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari</i>	216
To'raqulova Nargiza Ali qizi	<i>Yozuvning vujuga kelishi va tilshunoslikdagi ahamiyati</i>	219
Qovlonbekov Abdulaziz Abdullajon o'g'li.	<i>Para sportchilarni qo'llab quvvatlashning ijtimoiy psixologik determinatlari (o'smir yoshidagi parasportchilar misolida).</i>	222
Diyorbek Abrayev Mamarajab ogli	<i>Translation of culturally-bound words from english into uzbek: challenges and strategies</i>	225
Sharipova Shukronaxon Baxtiyorjon qizi	<i>O'zbek xalq og'zaki ijodi va uni maktabgacha yoshdagi bolalar emotsional intellektini rivojlantirishda qo'llashning psixologik asoslari</i>	228

Rahmatova Nasiba Sobirovna	<i>Gender psixologiyasida jinsiy farqlanish muammolarini tahlil qilishda erkaklar va ayollarning rollari</i>	231
Ro‘ziyev Ulug‘bek Muzzafarovich	<i>O‘smirlardagi emotsional zo‘riqishlar va ularni kelib chiqish sabablari</i>	238
Mirzayeva Dilshoda Ikromjonova Sayfidinova Aziza Tolibovna	<i>O‘zbek va ingliz leksikasida nabotot obrazlarining metaforik talqini</i>	242
Qodirova Dilnoza Murtazoyevna	<i>Talabalarda professional identifikatsiya jarayonining psixologik determinantalari</i>	244
Tajibayev Shohruh Maqsudovich	<i>The influence of psychological characteristics on guides’ communicative skills and their professional significance</i>	251
Sharopov Suxrob Shodi o‘g‘li	<i>O‘smirlarda refleksiv xususiyatlar va tanqidiy fikrlash o‘rtasidagi bog‘liqlik</i>	256

“ACADEMIC SPECTRUM”

ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o‘zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E‘lon qilinadigan maqolalarga bo‘lgan asosiy talablar:

✚ ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;

✚ maqolaning hajmi: adabiyotlar ro‘yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;

✚ maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so‘z) va tayanch so‘zlar (8-

10 ta) ingliz, o‘zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to‘liq yozilishi kerak), mualliflar bir nechta bo‘lsa, ularning har biri haqida to‘liq ma‘lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko‘rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo‘llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro‘yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e‘lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o‘ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo‘lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to‘liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro‘yxatda ko‘rsatiladi. Matn ichidagi ko‘chirmadan so‘ng iqtibos olingan asarning ro‘yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o‘rinda kitob, to‘plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to‘liq nomi, nashr ko‘rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko‘rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko‘rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Anti plagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo‘lsa, barcha savol va e‘tirozlar bo‘yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo‘lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezislar va ma‘ruzalari chop etilmaydi. E‘lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko‘chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o‘zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko‘rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o‘zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko‘rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda №1273056 sonli guvoohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: <https://fanistiqbollari.uz>
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.

*Buxoro
2026. № 2-Son.*